

Történelem

A tantárgy versenyében az alább leírtakon túl az *1. pontban* foglaltakat is figyelembe kell venni. A verseny egy kategóriában és három fordulóban zajlik. A versenyzőknek a második forduló második részében pályamunkát kell beadniuk az alábbiakban megadott témák közül egyet kiválasztva. A versenyzőnek a pályamunkát elektronikus formában (pdf file) – legkésőbb a megküldés határideje előtti munkanapon – kell átadniuk az iskola igazgatójának. A pályamunka **jeligés**.

A versenyző által választott jelige:

- maximum 8 karakterből álló, minden esetben betűvel kezdődő kifejezés,
- nem utalhat a versenyző személyére, iskolájára.

A pályamunka formai előírásai:

- A választott jeligének szerepelnie kell a dokumentumok címlapján.
- A jeligén kívül a pályamunka egyik összetevőjén sem szerepelhet olyan információ, amely a versenyzőre vagy a versenyző iskolájára utal.
- A pályamunkaként elkészült dolgozatot egy pdf fájlban kell tartalmaznia, amelynek a maximális mérete 500 MB lehet.
- A fájl nevének felépítése: a versenytárgy neve, a választott feladat sorszáma és a választott jelige az alábbi minta szerint: *tortenelem_feladat sorszáma_jelige.pdf*

A pályamunka beküldésének formai szabályai és módja

Az Oktatási Hivatalba csak azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell felterjeszteni, akiknek a második fordulóbeli dolgozata elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot.

- Minden pályamunkához ki kell tölteni az *Adatlap pályamunkához* (5 sz. melléklet) dokumentumot, amelyet egy kisméretű (C6-os) lezárt borítékban kell elhelyezni.
- A borítékon kizárólag a jelige szerepelhet.
- A versenyzőknek a pályamunkát tartalmazó elektronikus fájlt és a jeligés borítékot legkésőbb a megküldés határideje előtti munkanapon kell eljuttatniuk az iskola igazgatójához.
- Az iskola igazgatója a pályamunkákat (szükség esetén több) elektronikus adathordozóra (CD, DVD, pendrive) másolja.
- A pályamunkákat tartalmazó elektronikus adathordozó(ka)t a jeligés boríték(ok)kal együtt kell becsomagolni.
- A csomagoláson az iskola hosszú bélyegzőjén és a címzésen kívül a következőket kell feltüntetni: „*OKTV történelem pályamunka/pályamunkák*”.
- A csomagot az Oktatási Hivatalba tértivevényes küldeményként (1363 Budapest, Pf. 84.) vagy hivatalosan megbízott kézbesítő közreműködésével **kell továbbítani 2023. február 9-éig.**

A pályamunka elkészítésének szabályai:

- A pályamunka kizárólag a versenyző önálló munkája lehet. Amennyiben a versenybizottság ennek ellenkezőjét állapítja meg, a versenyzőt kizárja a verseny résztvevői közül.
- A pályamunka terjedelme – az ábrák, az aláírások, az irodalomjegyzék, a tartalomjegyzék leszámításával – 20-30 A4-es oldal lehet (12-es betűnagyság, 1,5-es sortávolság, 2,5cm margó). A megadottnál kisebb vagy nagyobb terjedelmű pályamunkákat a versenybizottság nem értékeli.
- A versenyzők törekedjenek a megfelelő stílusra és helyesírásra, mert a versenybizottság ezt is figyelembe veszi az értékeléskor.
- Az idézetek, ábrák, irodalmi hivatkozások stb. forrásait a tudományos munkákban szokásos módon kell megjelölni. A forrásjegyzék hiánya esetén a pályamunkát a versenybizottság nem értékeli.

A verseny anyaga

Első forduló

- Írásbeli (időtartam 180 perc, az elérhető pontszám 100 pont).
  - Feladatlap, amelynek 70%-a a kétszintű érettségi vizsga és a kerettantervek (négy- és hatévfolyamos) követelményeire épül (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói, az 1849-es év végéig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 1939-ig, a második világháború kitöréséig kaphatnak feladatokat), 30%-a pedig a választott pályázati témával foglalkozik. Az utóbbi 30%-ra vonatkozóan a felkészüléshez szükséges kötelező szakirodalom a pályamunkák témáinál olvasható.
A feladatok megoldásához semmilyen segédeszköz nem használható.

Második forduló

Első rész

- Írásbeli (időtartam 240 perc, elérhető pontszám 60 pont).
  - Feladatlap, amely szintén a kétszintű érettségi követelményeire épülő, a magyar és az egyetemes történelem alapvető összefüggéseire vonatkozó négy komplex esszékérdésből áll (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 476-tól 1914-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 476-tól az 1956-os év végéig kaphatnak feladatokat). Az feladatlap megoldása során e az Oktatási Hivatal által kiadott középiskolai történelem atlasz használata engedélyezett.

Második rész

- A pályamunka értékelése (elérhető pontszám 80 pont).
  - A versenybizottság az értékeléskor a következő szempontokat veszi figyelembe: a pályamunka tartalma, felépítése, anyaggazdagsága, anyagkezelése, a megírás módja valamint a formai követelmények teljesítése.

A pályamunkák témái:

1. A háború indoklása és a békekötés folyamata a magyarországi török elleni háborúk történetében 1444-1718 között

A Magyar Királyság török elleni küzdelmének nyílt háborús időszakai mellett az Oszmán Birodalom európai normáktól eltérő békekultúrája miatt különösen sokrétű tárgyalási technikák, metódusok alakultak ki a rövidebb-hosszabb ideig tartó békeállapot biztosítására.

A pályázó több jellegzetes forrástípus (békeokmányok változatai, követjelentések, naplók, audiencia leírások, határkijelölések) alapján elemezhet egy-egy konkrét békekötést, de vizsgálhatja több békekötés összevetésével az erőviszonyokban megragadható átalakulást, a tárgyalási metódusokban, helyszínekben, ceremóniákban, a diplomaták státusában, felkészültségében bekövetkező változásokat, külön aspektusként magyar politikai elit közvetítő szerepét, lehetőségeit bemutatva. Összehasonlító elemzéssel a béke fenntarthatósága érdekében kialakított konfliktuskezelési megoldások is megragadhatóak, egy-egy béke megújításának körülményeit is vizsgálva. A pályamunka tárgya lehet háborút hirdető uralkodói, egyházi pátensek elemzése, a béke normájával szemben miként jelent meg a török elleni háború programjának legitimitációja.

Kötelező szakirodalom:

- Fenyvesi László: Magyar-török diplomáciai kapcsolatok Mátyás király haláláig Hadtörténelmi Közlemények (103.) 1990. 1. 74-98. oldal
http://epa.oszk.hu/00000/00018/00129/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_1990_01_074-099.pdf
- Arno Strohmeyer: Trendek és perspektívák a kora újkori diplomácia történetében. A konstantinápolyi Habsburg diplomaták esete Történelmi Szemle 2017. 2 (59) 177-198. oldal
https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz2017_2/Strohmeyer.pdf
- Papp Sándor: Az Oszmán Birodalom, a Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia kapcsolattörténete a békekötések tükrében (vázlat és adatbázis) Aetas 33. (2008) 86-100. oldal
https://www.epa.hu/00800/00861/00083/pdf/EPA00861_aetas_2018_04.pdf

2. Külföldi útleírások és ország-leírások Magyarország-képe a 18-19. században, 1711-1867

A pályamunkában a pályázó az 1711. évi szatmári béke és az 1867. évi kiegyezés között keletkezett, Magyarországot és Erdélyt bemutató külföldi útleírások egyikét vagy akár több darabját is elemzi. Egyetlen munka elemzése esetén a munkában az útleírás szerzőjének a magyar társadalomról, gazdaságról, a közlekedési lehetőségekről, egyházi és művelődési életről alkotott véleményét és nézeteit mutatja be, esetleges kitekintéssel pld. az ország történetével kapcsolatos ismereteire vagy tévedéseire.

Több munka elemzése esetén képet adhat arról, hogy két, nagyjából azonos útvonalon haladó szerző Magyarország-képében milyen eltérések figyelhetők meg, ezt mennyiben magyarázza kulturális-politikai hátterük, esetleg a két útleírás keletkezése között eltelt időtartam. Lehetséges elemzési szempont egy-egy város, megye vagy tájegység különböző munkákban történő bemutatása; vagy ugyanilyen összehasonlító elemzés a társadalomról, gazdaságról, a közlekedési lehetőségekről, egyházi vagy művelődési életről.

Miután a szerzők némelyike (főleg a reformkorban vagy a neoabszolútizmus időszakában) kimondottan erősen reflektált az országban zajló politikai változásokra vagy az osztrák-magyar viszonyra, kimondottan ajánljuk, hogy ne ez legyen az elemzés elsődleges szempontja, azaz, az út- és országleírások ürügyén ne politikatörténeti interpretációt adjon a pályázó. Természetesen szóba jöhet magyarul még meg nem jelent munkák elemzése is, de ez esetben fontos, hogy a pályázó az eredeti művet, ne pedig annak szakirodalmi feldolgozását mutassa be és elemezze.

Kötelező szakirodalom:

- Olter László: Brit utazók Magyarországon 1792–1815. Történelmi Szemle XLII (2000) 3–4. sz.:267–289 oldal
<https://e-books.hu/dokumentum/91a83d9/olter-l%C3%A1szl%C3%B3:-brit-utaz%C3%B3k-magyarorsz%C3%A1gon-1792%201815>
- Szász Géza: Országkép a 18-19. századi útikalauzokban AETAS 28. évf. 2013. 3. szám (szerk. Pelyach István) 44-59. oldal
Országkép a 18–19. századi útikalauzokban.
<https://epa.oszk.hu/00800/00861/00062/pdf/>
- Doba Dóra: Német utazók Magyarországon a 18. században. Világtörténet, 1999/2. 28-41. oldal
<https://tti.abtk.hu/kiadvanyok/folyoiratok/vilagtortenet/125-kiadvanyok/folyoiratok/vilagtortenet-archiv/1062-vt-1999-2>
- Venkovits Balázs: Kelet és nyugat határán: külföldi utazók Magyarországon és Debrecenben a 19. század első felében. Debreceni Szemle, 2017/4. 480-491.
https://szemle.unideb.hu/?page_id=2049

3. Ünnepek és ünnepnapok településemen/lakóhelyemen (1945-1990)

A második világháborút követő időszakban a politikai, társadalmi és kulturális változások hatására Magyarországon jelentősen átalakultak az állami, a közösségi és a családi ünnepek. Az ország szovjetizálásával egyidőben megkezdődött a hagyományos értékrendszerek erőszakos, majd szisztematikus átalakításának kísérlete. A Rákosi-korszak grandiózus politikai ünnepei a Kádár-korszakban konszolidált formában éltek tovább, de az ideológiai befolyásolás mind szélesebb körben érintette a társadalom mindennapjait. A tömegmozgósítást, illetve a rendszer legitimitációját szolgáló állami rendezvények mellett a hatvanas évektől változó intenzitású kampányokkal igyekeztek átformálni a személyes lét ünnepeit.

A mindennapokban a tradicionális, illetve a vallási ünnepek a megtűrt (keretek közé szorított) társadalmi jelenségek közé számítottak. Az üldöztetés, a manipuláció és a modernizáció törekvései következtében a különböző hagyományok, rítusok átalakulásának számtalan változata figyelhető meg.

A tanulmány célja egy adott település ünnepeinek bemutatása, az ünnepnapok társadalmi szerepeinek elemzése. A téma feldolgozása során választható a) az egész korszak vagy b) egy meghatározott időszak folyamatainak vizsgálata. A kiírás elsődleges célja egy település ünnepnapjainak átfogó bemutatása, de (az adott helyi hagyományok, illetve a forrásadottságok alapján) vizsgálható kizárólag egy-egy ünneptípus is (állami ünnepek, szocialista ünnepek, hagyományos/ vallási ünnepek, szakmai ünnepnapok, lokális ünnepek).

A tanulmány értékét növeli az ünnepkultúrát meghatározó társadalom-, gazdaság- és eszmetörténeti szempontok bemutatása, továbbá a különböző hagyományok közötti kölcsönhatások elemzése, illetve a helyi sajátosságok bemutatása. A pályázók figyelmét felhívjuk rendelkezésre álló írott és képi forrásanyag (sajtóanyag, fotók stb.) együttes vizsgálatára.

Kötelező szakirodalom:

- Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében (Osiris tankönyvek, 2001), 259-264. oldal
<https://www.szaktars.hu/osiris/view/valuch-tibor-magyarorszag-tarsadalomtortenete-a-xx-szazad-masodik-feleben-osiris-tankonyvek-2001/?query=%C3%BCnnep&pg=259&layout=s>
- Kalmár Melinda: Történelmi galaxisok vonzásában. Magyarország és a szovjetrendszer 1945-1990 (Osiris kiadó; 2014) 155-167. oldal
<https://www.szaktars.hu/osiris/view/kalmar-melinda-tortenelmi-galaxisok-vonzasaban-magyarorszag-es-a-szovjetrendszer-1945-1990-2014/?pg=166&layout=s>
- Fejérdy András: A kollektív és privát ünnepek mesterséges szekularizációja Magyarországon 1945 után Vigília, 2010. év, 75. évfolyam, 1. szám 60-63. oldal
https://vigilia.hu/pdfs/Vigilia_2010_01_facsimile.pdf#page=62
- Horváth István: Templomból a kultúrházba Múlt-kor, 2007.08.17. 1-3. oldal
https://mult-kor.hu/20070816_templombol_a_kulturhazba

Harmadik forduló (döntő)

- Szóbeli (elérhető pontszám 60 pont).
  - A pályamunka megvédése (elérhető pontszám 20 pont).
  - A tanuló adott évfolyamának kétszintű érettségi kompetenciakövetelményeire épülő gondolkodtató kérdések. A rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1711-1920-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói az 1914-től 2004-ig terjedő időszakra vonatkozóan kaphatnak feladatokat. A versenyzők egy témát és egy tétellapot húznak, melyen a feldolgozást segítő források szerepelnek. Rövid felkészülési időt követően a versenyzők a bizottság előtt ismertetik a téma kidolgozásának vázlatát (kb. 5-8 perc), majd a téma értelmezéséhez kapcsolódó, a bizottság által feltett gondolkodtató, problémamegoldó kérdésekre válaszolnak (időtartam kb. 3-5 perc, elérhető pontszám 40 pont).

A verseny szervezése

Az első forduló időpontja: 2022. november 7. (hétfő) 14 óra.

- A fordulót az iskolák bonyolítják le.
- A dolgozatok első részét a szaktanárok (szaktanári munkaközösségek) értékelik központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- A dolgozatok közül csak azokat kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni), amelyeknek a középiskolai tananyagra vonatkozó része legalább 75%-os (minimum 52,5 pont) eredményű. Az általános részben foglaltaknak megfelelően, a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett dolgozatokat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A beküldött dolgozatok közül az általános részben foglaltaknak megfelelően a legjobbak második részének (a szakirodalomra vonatkozó feladatoknak) az értékelését, illetve az első rész felüljavítását a versenybizottság végzi a központi javítási-értékelési útmutató alapján, és meghatározza a továbbjutás ponthatárát.

- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) legkésőbb **2022. november 29-éig** értesíti az iskolákat az eredményekről.

A második forduló első részének időpontja: 2022. december 13. (kedd) 10 óra.

- A fordulót az Oktatási Hivatal szervezi.
- A dolgozatokat a versenybizottság értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2023. január 13-áig** értesíti az iskolákat a második forduló első részének eredményeiről, és azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni) **2023. február 9-éig**, akiknek a feladatlapja elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot. Az általános részben foglaltaknak megfelelően a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett pályamunkákat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A versenybizottság a fenti pontszámot úgy határozza meg, hogy a második forduló feladatlapjának megoldásában az adott pontszámnál több pontszámot elérő versenyzők száma nem érheti el a hatvanat.

A második forduló második részében a pályamunkák felterjesztésének (kézbesítésének vagy postára adásának) határideje: 2023. február 9. (csütörtök).

- A versenybizottság értékeli a beküldött pályamunkákat, és az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2023. március 17-éig** értesíti az iskolákat az eredményekről.
- A versenybizottság a második forduló feladatlapjának és a pályamunkának az összesített pontszáma alapján – a lehetséges létszámhatáron belül, szigorú szakmai szempontok szerint – választja ki a döntőbe jutó versenyzőket. Pontazonosság esetén a pályamunka pontszáma dönt a továbbjutásról.

A harmadik forduló (döntő) időpontja: 2023. április 17. (hétfő).

- A döntőt az Oktatási Hivatal szervezi az általa kijelölt helyszínen.
- A verseny végeredményét a második és a harmadik fordulóban elért eredmények összesítése alapján kialakult sorrend adja. Pontazonosság esetén a döntő (szóbeli) forduló eredménye határozza meg a helyezést.